Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 158. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 18-го СЕРПНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 18, 1955. No. 158. VOL. LXII.

ЗВЕРНЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА В СПРАВІ ДРУГОЇ АТОМОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Женева Швайцарія. — Президент Айзенгавер вислав звернення до Женеви, в якому згадує про те, щоб через два-три роки відбулася друга міжнародна конференція в справі мирного використання атомової енергії. Це звернення Айзенгавера відчитав на прийнятті в Американському Клюбі в Женеві адмірал Луїс Л. Стравс, голова Комісії Атомової Енергії та голова американської делегації на Женевську Конференцію. Перша Міжнародна Конференція для мирного використання атомової енергії відбувається тепер в Женеві, і в ній беруть участь представники 72 держав. Ця конференція відбувається на пропозицію президента Айзенгавера, який ще 8 грудня 1953 року в своїй промові на Генеральній Асамблеї Об'єд. Націй проєктував, щоб усі держави, які продукують атомову енергію, віддали частину своїх запасів на те, щоб можна було допомогти користати з атомової енергії тим країнам, які не мають змоги в себе продукувати атомову енергію. У своєму зверненні президент заявляє, що добре буде скликати через два-три роки другу міжнародну конференцію, на якій держави, які п родукують цю енергію, могли б обмінятися своїми успіхами та набутим досвідом в цій ділянці. Це значить, що ЗДА готові знову виявити свій досвід іншим державам, щоб світ міг скорше користати з атомової енергії для мирних цілей. Адмірал Стравс заявив, що це звернення Айзенгавера не є урядовим запрошенням до нової конференції в справі атомової енергії. Перша конференція відбувається згідно з одноголосною резолюцією Об'єднаних Націй, і тому, мабуть, американський делеґат до ОН знову внесе відвідний внесок на форумі ОН в цій справі.

Карні перестерігає перед легковаженням морської сили Совєтів

Вашингтон. — Адмірал Роберт Карні, який залишає пост шефа морських операцій ЗДА, заявив, що перевага ЗДА та їх союзників поволі редукується внаслідок зросту комуністичних морських сил. Цю свою осторогу повторив адмірал Карні, коли передавав свій пост новому шефові морських операцій ЗДА — адміралові А. А. Буркі. Цю свою осторогу перший раз висловив адмірал Карні ще в червні цього року в Каледжі Морської Війни в Нюпорті, Р. Айленд, коли виголосив свою прощальну промову з американською фльотою, в якій він служив 39 років. Карні підкреслював, що найбільше зростає морська сила комуністів на Тихому океані. Він казав, що совєтська торгівля щораз більше переставляється на морські шляхи, на яких зростає одночасно і морська сила комуністичних країн — СССР та комуністичного Китаю. Тому Совєти будують в себе і замовляють закордоном багато торговельних кораблів. ЗДА та їхні вільні союзники, каже адмірал Карні, вже не можуть говорити про свою певну перевагу на Пацифіку, яка ще більше зменшується, бо Совєти збільшують число своїх торговельних кораблів. Карні заявляє, що „росіяни розбудовують свою фльоту і роблять це з обдуманою програмою".

Дальші переслухання нюйоркських акторів

Ню Йорк. — Конґресова комісія для розгляду протиамериканської діяльности переслухала в запляновaній черзі дальших чотирьох акторів — Е. Соливана, Лі Гейса, Ірму Джурист ва Сюзен д'Юссо. Три зпоміж переслухуваних осіб відкликалися до П'ятої Поправки в Американській Конституції і відмовилися зізнавати й одна заперечила Конґресовій Комісії право розпитувати її про її переконання і зв'язки. Предсідник комісії конґр. Волтер ствердив, що мусить бути якийсь посторонній натиск на переслухуваних, щоб вони відмовлялися від зізнань перед згаданою Конґресовою Комісією. Під час переслухування був присутній коротко на залі відомий американський фінансіст Бернард М. Барук.

Ґураґан „Діяна" посувається тим шляхом, яким віяв ґураґан „Конні"

Ню Йорк, Н. Й. — Бюро Погоди повідомляє, що четвертий з черги в цьому році ґураґан „Діяна" віє в тому самому напрямку, в якім віяв його попередник ґураґ. Конні". В ранніх годинах, згідно з передбачуванням метереологів, він має вдарити на обидві Каролайни, між місцевостями Миртл Біч та Виллинґтон. Його швидкість зменшилася з 115 до 100 миль на годину, але тільки в самому центрі цього ґураґану, а його швидкість просування становить 11 миль на годину. На узбережжях стейтів Каролайн вже збільшилася сила вітру, хоч ґураґан в 5 годині ранку 17 серпня був віддалений від узбережжя на 100 м.

В АМЕРИЦІ

● **Перший день** своїх ферій президент Айзенгавер провів без поважнішої праці. Він вислав кілька листів, які подиктував був ще на літаку в дорозі до Денверу, Колорадо, а пізніше склав кілька куртуазійних візит: посадникові міста, командантові летовища та кільком особистим приятелям. Після того президент грав у ґольфа, одягнений у спортову сорочку, яку любив носити бувший президент Труман.

● **Бувший президент** Геррі С. Труман заперечив твердження губернатора Джеймса Е. Фолсома з Алабами, що він буде кандидувати на президента в 1956 році. Труман сказав, що він не збирається кандидувати на жадне становище.

● **В Торонті** (Канада) відбувається П'ята Світова Конвенція Церков Христа, в якій беруть участь делеґати з 32-ох держав. Конвенція має тривати шість днів, і на ній промовлятимуть прим'єр провінції Онтаріо, прем'єр Південної Родезії з Африки, міністер закордонних справ Канади та інші.

● **У Вашинґтоні** пляннують збудувати надгробок для Другого Невідомого Вояка з останньої війни, який стоятиме поруч Невідомого Вояка з першої світової війни на Крайовому Цвинтарі в Арлінґтоні. Плян побудови цього надгробника виник був ще 1946 року, але його й досі не здійснено.

● **Три американці** з Каліфорнії зійшли на найвищий шпиль в Канадійських Скелистих Горах, Робсон, — висотою 12,972 стопи. Експедицію очолював Дон Клонч із Сіеттел, Вашинґтон.

● **Іміграційний уряд** депортував англійського журналіста Седріка Г. Белфрейджа и дружиною за те, що вони — комуністи. 50-річний журналіст видавав тижневик комуністичного напрямку під назвою „Нешенел Ґардіян". В ЗДА він жив від 1937 року, а його двоє дітей живуть в Англії.

Американське НТШ ініціює відзначення сторіччя народин Ів. Франка

Ню Йорк. — Американське Наукове Товариство ім. Шевченка проголосило комунікат, яким ініціює загально - громадське відзначення 100-річчя з дня народин Івана Франка, що сповниться в наступному році. В комунікаті сказано, що АНТШ рішило „заініціювати всегромадське святкування цієї річниці під протекторатом Українського Конґресового Комітету з якнайширшою участю представників усіх українських організацій", як теж рішено відбути спільно з УВАН наукову конференцію, зладити науковий збірник в пошану століття Івана Франка та видати вибір найцінніших творів Поета в одному томі для широких кругів громадянства. (Комунікат Президії АНТШ в цій справі надрукований на 3-тій сторінці в цьому числі).

Д-Р ВОЛ. ҐАЛАН ВЕРНУВСЯ З ЕВРОПИ

ТВЕРДИТЬ, ЩО ДОПОМОГОВА І ПЕРЕСЕЛЕНЧА АКЦІЇ ЗУАДК-у В ЕВРОПІ ТЕПЕР В ПОВНОМУ РОЗГАРІ

Филаделфія. — Минулої неділі, 14-го серпня, вернувся з Европи, після трьох-тижневого перебування, д-р Володимир Ґалан, екзекутивний директор Злученого Українського Американського Допомогового Комітету. Д-р Ґалан їздив до Европи в порозумінні з Державним Департаментом для наладнання цілого ряду ведених ЗУАДКомітетом переселенчих та допомогових справ. В Европі д-р Ґалан побував в Німеччині, Австрії, Швайцарії і Франції та відбув відповідні розмови з представниками місцевих урядів й американських консулярних властей, а в Женеві з заінтересованими переселенчими і допомоговими справами міжнародними організаціями. У висліді своєї поїздки та своїх розмов д-р Вол. Ґалан ствердив, що так місцеві уряди, як і головно американські консулярні власті ставляться з найбільшим признанням та найбільшою прихильністю до тієї запомогової і переселенчої акції, що її веде для українських втікачів ЗУАДК і мають для тієї акції повне зрозуміння. З неменшим респектом і признанням для праці ЗУАДЗ-у ставиться теж загал українських втікачів у Німеччині і Австрії, серед яких місцеві представництва ЗУАДК-у розділюють тепер одержаних від уряду ЗДА 260,000 фунтів харчів, головно масла, сиру, цукру, молока, рослинних товщів і т.п. У цьому розподілі окрему увагу приділюється дитячим садкам, таборам молоді (Пласт, СУМ), шкільній молоді, хворим і найбільш потребуючим. Перебуваючи в поодиноких осередках української еміґрації, зокрема в Мюнхені і Парижі, д-р Ґалан відбув теж зустріч з місцевими українськими громадянами та обмінявся з ними думками в актуальних не тільки допомогових, але й політичних проблемах, стверджуючи серед усіх велику тугу та велике бажання відповідної консолідації українських сил, що могло б у великій мірі допомогти успішно змагатись з важкими тепер для української визвольної справи обставинами. Наші брати в Европі — твердить д-р Ґалан — думають, що УККомітет міг би тепер з успіхом перебрати в тих справах ініціятиву та повести відповідну акцію. Обширний звіт із своєї поїздки подасть д-р Ґалан на нарадах Екзекутиви ЗУАДК-у в найближчу суботу, 20-го серпня. Цей звіт буде опісля проголошений в пресі.

Сенатор Беннет обіцяє зменшити податки на 2.5 більйона долярів

Вашингтон. — Республіканський сенатор Беннет, промовляючи через радіостанцію Мючуел Бродканстінґ Систем, заявив, що уряд президнета Айзенгавера запропонує зменшити податки в 1956 році на 2,500,000,000 долярів. Таке зменшення податків — сказав Беннет — уможливить високий рівень економіки цієї країни і старання уряду Айзенгавера зменшити державні видатки. Беннет є членом Сенатської Фінансової Комісії. На його думку, уряд запропонує зменшення прибуткових та акцизних податків і податків від корпорацій. Особисті прибуткові податки мали б бути зменшені відсотково до прибутків окремих категорій податковців, а не для всіх податковців у висоті 20 долярів від особи, як це проєктували демократи під час цьогорічної сесії.

ВІДДІЛИ УНС МЕТРОПОЛІЇ ПРИГОТОВЛЯЮТЬ „ОСІННІЙ ФЕСТИН"

Ню Йорк. — Відділи Українського Народного Союзу метрополітальної округи Ню Йорку і Ню Джерзі приготовляють Перший Осінній Фестин, що має відбутись на Союзівці в неділю 11-го вересня. В цій справі відбулись минулого вівтірка ввечорі наради представників Відділів УНС метрополітальної округи. Нарадами проводив голова Окружного Комітету Відділів УНС в Ню Йорку, заст. гол. предс. УНС адв. Михайло Пізнак, а секретарював гол. контролер УНС п. Петро Кучма. На нарадах були приявні три інші члени Екзекутиви УНС: гол. предс. п. Дмитро Галичин, гол. касир п. Роман Слободян та гол. секретар п. Григорій Герман, як теж головний радний д-р Ярослав Падох. Фестин матиме „старо-крайовий" характер та включатиме велику мистецьку і фестиново-розвагову програму. На зборах рішено, що Відділи УНС, таких місцевостей, як Ню Йорк та його частин: Бруклина, Бронксу, Асторія, а дальше Йонкерсу, Джерзі Сиґі, Байону, Нюарку, Елизабет, Перт Амбою та всіх інших довколишніх місцевостей повинні зорганізувати місцеві фестинові комітети, винайняти спеціяльні автобуси та докласти всіх заходів, щоб у прогулянках на цей фестин і у фестині взяло участь якнайбільше місцевих громадян. Чергові наради представників Відділів всієї округи відбудуться в тій самій справі в найближчу середу, 24-го серпня, о год. 7.30 ввечорі в Народному Домі в Ню Йорку.

У ВАРШАВІ ЗАСУДЖЕНО НА СМЕРТЬ ТРЬОХ ВОЯКІВ УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНЧОЇ АРМІЇ

Мюнхен. — Часопис „Шлях перемоги" подав за польською газетою „Жиціє Варшави" з дня 29 липня ц. р. і за варшавським радіо таке повідомлення :

„Від 21 до 27 липня ц. р. відбувся перед військовим ґарнізоновим судом у Варшаві процес проти членів зліквідованої у 1954 р. органами публічної безпеки „шпигунської сітки". На лаві обвинувачених засіли: Збіґнєв (перекручене ім'я „Мирослав" — ред. „Ш. П.") Камінський, з повіту Ярослав, воєвідство Ряшів; Петро Гойсан із повіту Сянік, воєв. Ряшів; Богдан Лихолат, без постійного місця замешкання; Володислав Низ, із повіту Любачів, воєв. Ряшів; Євген Пташник, без постійного місця замешкання; Микола Бойчук, він же Тадей Соколовський, без постійного місця замешкання; Михайло Цвєк, із повіту Грубешів, воєвід. Люблин. Обвинувачені рекрутувались із колишніх членів УПА... Всі обвинувачені (крім М. Цвєка) забезпечені зброєю, радіостаціями, отрутою та інструкціями, були перекинені різними шляхами на терен Польщі з завданням ведення шпигунства й диверсії. Після розгляду цілости доказового матеріялу, — військовий ґарнізоновий суд у Варшаві видав 27 липня ц. р. вирок, присуджуючи Камінського, Гойсана й Лихолата на кару смерти, Пташника і Бойчука (Соколовського) на кару досмертної тюрми, Низа на 15 років, а Цвєка на 12 років тюрми."

Як подало після процесу варшавське радіо, присуд смерти над Камінським, Гойсаном і Лихолатом виконано негайно.

Всіх учасників процесу ув'язнено ще в 1954 році, про що сповіщала польська комуністична преса. Майже всі вони були в рр. 1945-1947 вояками Української Повстанчої Армії і належали до відділів УПА, які діяли на території Лемківщини. Звідти перейшли рейдом у Західню Німеччину і потім вернулися до Польщі для революційних дій. При них, як подавала польська преса, мали знайти 17 пістолів, чотири радіостанції, шифри, коди, спеціяльні апарати, фальшиві документи та різну чужу валюту.

Кінець партійного перемир'я в Арґентині — пероністи вимагають „хрестоносного походу"

Буенос Айрес. — Проурядова партія пероністи зрезиґнувала з дальших спроб встановити внутрішнє перемир'я в Арґентині і її провідники заявили, що вони рішені вдержати при владі президента Перона проти волі всієї опозиції. Цю заяву проголошено після бурхливих протиурядових студентських демонстрацій і після переведення численних ув'язнень по всій країні. Головна рада пероністської партії ствердила ще в своїй заяві, що вона не віддасть голови Перона за ціну внутрішнього миру, як цього вимагає опозиція. Водночас вона проголосила рішеність пероністів відновити „блискучий хрестоносний похід" з 1948 року, коли Перон, „врятувавши арґентинський народ від опресії та нужди", став президентом Арґентини, значить рішеність — вийти на вулицю і силою втримати за Пероном всю владу в країні. Згадана пероністська рада перестерегла теж католиків проти використовування церкви для політичних цілей і завдань, заявляючи, що це є „тяжкий гріх проти всемогучого маєстату Бога".

Індійські демонстранти вимагають вже збройної акції проти портуґальців в Ґоа

Бомбай. — Після невдатної спроби інвазії на портуґальську колонію Ґоа в Індії і після зліквідування портуґальською поліцією 5,000-ої армії „неозброєних добровольців", наслідком чого згинуло кільканадцять осіб (за повідомленням індійських газет — 13, офіційним комунікатом портуґальської поліції в Ґоа — 8 і за ствердженням закордонних журналістів 23), відбулися в Індії бурхливі демонстрації проти Портуґалії. Демонстранти вимагали від уряду негайної мілітарної акції проти згаданої портуґальської колонії, і викрикували, щоб Неру залишив Делі та вів індійців на Ґоа. В Бомбаю демонстранти здемолювали евакуований вже портуґальський консулят і вивісили на будинку консуляту індійський прапор. Від інших чужоземних представництв вони вимагали спустити на знак жалоби з приводу смерти „неозброєних добровольців" їхні державні прапори до пів щоґли. Неру назвав реакцію портуґальської поліції проти „неозброєних добровольців" брутальною і нецивілізованою, але водночас висловився проти будьяких спроб захопити Ґоа збройною силою. Він заявив, що на території Ґоа перебуває ще ок. 800 неозброєних індійських добровольців. Портуґальська поліція сповістила, що всіх учасників „безбройної інвазії" із території Ґоа усунено.

● **Папа Пій XII** переслав чек на $1,000 для Фонду допомоги дітям, що існує при Об'єднаних Націях. Минулого року Папа вислав чек на таку саму суму, а два роки тому — на $2,000.

ЛОНДОНСЬКА ПОЛІЦІЯ ЗНАЙШЛА ВИКРАДЕНУ ЗБРОЮ

Лондонські поліцаї несуть зброю й амуніцію, викрадену членами Ірляндської Республіканської Армії і знайдену в одній із опустілих лондонських крамниць. Частина зброї й амуніції була вже приготована до висилки з Лондону.

СОВЄТИ ВСЕ ЩЕ МАЮТЬ НАЙЧИСЛЕННІШУ АРМІЮ У СВІТІ

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ДОЛЛЕС З'ЯСОВУЄ НА ПРЕСОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ ВСІ НАЙВАЖЛИВІШІ АКТУАЛЬНІ МІЖНАРОДНІ СПРАВИ

Вашингтон. — Заповіджена Совєтами редукція армії на 640,000 вояків є першою в останніх восьми роках. Все ж, Совєти завжди ще матимуть найчисленнішу армію, — ствердив державний секретар Доллес на своїй останній пресовій конференції, яку відбув у вівторок 16 серпня ц. р. Ця совєтська редукція війська вказує, казав державний секретар, — що Совєти признають мирний характер політики ЗДА та їх альянтів і що вони прийняли до відома заяву президента Айзенгавера в Женеві, що Америка ніколи не стане партнером ніякої аґресії. Військової вартости заповідженої совєтської редукції армії не можна оцінити тому, що Совєти ніколи не подали були ніяких даних щодо кількости своїх збройних сил і їхніх резерв, розподілу поміж різні роди зброї, систему озброєння та його застосування. Запляновaна редукція має ще тому невелике військове значення, що Совєти розпоряджають дуже великими зорганізованими резервами й засобами, які дозволяють раптово перевести мобілізацію. Зрештою, вказав державний секретар, ця теперішня перша від років, редукція совєтських збройних сил, рівняється більш-менш тому самому поменшенню, що його перевели в двох останніх роках З'єдинені Держави, зредукувавши свою армію з 3,500,000 до 2,900,000.

Залишення Совєтами своїх військ у Румунії ,казав далі Доллес, не є несподіванкою для Америки. „Сподіваємося, що ситуація, створена Женевою, доведе до визволення сателітських держав". Але тим часом вони не мають можливости перевести в життя постанов мирових договорів. Совєти, щоб не признатися до нарушення тих постанов, прикриваються тепер т. зв. Варшавським пактом із сателітами, що дає їм право тримати в сателітських країнах свої війська. Запитаний у справі дальших виглядів у переговорах про роззброєння, державний секретар заявив, що підставою для американського становища в дальших нарадах підкомісії ОН для справи роззброєння буде проєкт президента Айзенгавера, зголошений в Женеві, а основним принципом того проєкту є — виміна інформацій та можливість реальної контролі.

Щодо ситуації в Кореї, то державний секретар ще раз ствердив, що тамошня невтральна Комісія ОН для справ Корейського перемир'я втратила вартість і служить „злим цілям". Щоб розв'язати цю справу, скомплікoвану південно - корейськими демонстраціями, ЗДА стоять у контакті з в. зв. 16кою (держави-комбатанти з Корейської війни) та Швецією і Швайцарією, що мають своїх членів в Невтральній Комісії. Нова міжнародна конференція у справі об'єднання Кореї — як її пропонують північно - корейський та комуно - китайський прем'єри, так довго недоцільна, як довго комуністи не погодяться, щоб у Північній Кореї відбулись вибори під контролею Об'єднаних Націй. У відношенні до теперішніх Женевських переговорів про звільнення 40 американських цивільних американціт з Китаю, Доллес висловив „розчарування" браком поступу в тих переговорах.

НАТО й Пентаґон обраховують існуючі сили у світі

Париж. — Совєти мають в активній службі 4,500,000 вояків, зорганізованих у 175 дивізіях й підтримуваних 20,000 бойових літаків, — заявив був ще 21 березня ц. р. головний командант збройних сил держав Організації НАТО, ген. Альфред Ґрунтер. Пригадують це тепер часописи у зв'язку з заповідженою редукцією совєтських військ та заявою державного секретаря Доллеса на його останній пресовій конференції у Вашинґтоні. Таким чином, після переведення тієї редукції, Совєти все ще мали б 3,660,000 війська, отже на кругло один мільйон більше, як ЗДА. Але, разом із европейськими сателітами, Совєти мають коло 6 мільйонів війська, бо армії сателітських держав обраховується на кругло 1,500,000 Одна дивізія в комуністичних арміях нараховує 10,000 — 12,000 вояків у порівнянні з 15,000 — 17,000 в американській дивізії. Хоч армія держав Організації Атлянтійського Пакту під командуванням ген. Ґрунтера нараховує тільки 46 наземних дивізій в активній службі, проте загалом збройні сили всіх держав, приналежних до НАТО, обраховується на кругло 6 мільйонів, себто більш-менше те саме, що мають Совєти з сателітами. Зате в користь вільного світу свідчить відношення здібних до військової служби чоловіків у всьому світі. І так, за обрахунком американських військових чинників західні держави разом із державами Британійського Коммонвелту й іншими вільними країнами в широкому світі мають 45% мужчин, здібних до військової влужби. „Невтральні", головно в Азії, мають 25% мужчин, а комуністичні держави в Европі й Азії мають тільки 30% мужчин.

В СВІТІ

● **Англійський міністер** фінансів Батлер опрацьовує програму, яка має на цілі зменшення внутрішньої консумції в Англії, щоб було більше товарів для експорту за кордон. Тому уряд стривожений новим рухом робітничих юній за підвищення заробітніх платень, бо зі збільшеними заробітками збільшився б попит громадян на товари, а крім того збільшилася б загроза інфляції через зменшення вартости грошей.

● **Для 29 американських** в'язнів у комуністичному Китаї Американський Червоний Хрест передав комуно - китайському Червоному Хрестові харчові пачки. Переговори в Женеві про звільнення цих американців і дозвіл їм виїхати до ЗДА застрягли на мертвій точці через домагання комуністів дати їм списки всіх китайських студентів, які студіюють в ЗДА, чого американський уряд не хоче зробити.

● **Японці** виготовили проєкт мирового договору з Совєтами, що його японський делеґат Матсумото передасть совєтському амбасадорові в Лондоні Малікову. З свого боку Малік запропонував японцям совєтський проєкт, але японці відкинули його. В японсько-совєтських розмовах панує нібито „сердечна атмосфера", але до згоди ще далеко, бо Совєти не хочуть повернути загарбаних у Японії територій і репатріювати всіх японців, що їх досі тримають на Сибірі.

● **Т. зв. всенімецьке міністерство** у Західній Німеччині, яке займається справами німців поза Федеративною Німецькою Республікою, призбирало буцімто тайний фонд в сумі 18 мільйонів марок ($4,300,000) для субвенціонування кампанії тих політичних партій в Зарщині, які виступають проти договору, що його підписали канцлер Аденауер і прем'єр Фор про правне положення Зарщини. Французи дуже обурені цим. Прем'єр автономного уряду Зарщини Гофман ледве втік бічним виходом із залі, де промовляв в обороні профранцузького статуту Зарщини.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЧЕРВОНА БАЦИЛЯ

Конґресова комісія для досліджування неамериканських діянь, очолювана конґресменом Френсісом Е. Волтером, демократом з Пенсилвенії, почала в Ню Йорку однотижневе переслухання трьох десятків театральних і телевізійних акторів для встановлення розмірів проникнення їх та їхніх професійних спілок комуністичними впливами. В першому дні тієї акції минулого понеділка переслухано сімох акторів, між ними одну жінку, і вже це переслухання виявило недвозначно, що акція конґресової комісії дуже на часі. Усі свідки поводились з типовою для комуністів у цій країні ароґанцією, скріпленою їхніми акторськими здібностями. Вони відповідали заледве на запити про їхні імена, прізвища та адреси, а на всі інші запити, що відносилися до їхніх зв'язків з комуністами або їхньої власної комуністичної активности, мали єдину відповідь: П'яте Доповнення Конституції, яке дозволяє відмовляти відповіді в кримінальних справах. Іншими словами, вони зловживали конституційною постановою на те, щоб закрити нею свою активність на знищення тієї Конституції. Нахабність і ароґантність свідків доходила до того, що на деякі запити конґресменів вони відповідали, що, мовляв, не думають прилучуватись та допомагати Конґресові поборювати Конституцію.

Переслухання тільки почалось, і сьогодні було б ще передчасно робити з нього конкретні висновки. А проте можна вже тепер звернути приспану всілякими співіснувальними трюками увагу американської публіки на наявність червоної бацилі в найбільш уразливих ділянках американського організму. Вияснив цю проблему теж і конґресмен Волтер під час прийняття, яке влаштувала на його честь у понеділок ввечері в готелі „Ню Йоркер" антикомуністична організація Альянс.

Конґресмен Волтер виразно дав зрозуміти, що очолювана ним комісія має підстави підозрівати, що комуністична бациля загніздилась у двох театральних професійних спілках: Акторська Справедливість (!) і Американська Федерація Телевізійних і Радіових Артистів. Рівночасно конґресмен Волтер згадав, що очолювана ним комісія плянує в найближчому часі дослідити „комуністичну інфільтрацію" у „високих урядових колах". З його натяків виходить, що комісія має підстави підозрівати, що та сама червона бациля існує і розточує організми навіть сенатських урядовців та Крайової Ради Робітничих Відносин.

Очевидно, що акція конґресової комісії в Ню Йорку та натяки конґресмена Волтера не є жадною несподіванкою для тих, що знають комунізм та його злочинний характер. Розточування організмів демократичних націй насаджуваними червоними бацилями — один з головних засобів світової агресії Кремлю. Правда, за час холодної війни цю загрозливу комуністичну бацилю в багатьох країнах, зокрема в Америці, щонайменше зльокалізовано. І саме в цьому можна добачувати одну з не останніх причин нового, співіснувального вітру з Кремлю, який досі не змінив своєї теорії, що червоні дивізії мають „тільки" прийти з допомогою „світовому пролетаріятові", щоб встановити комуністичну диктатуру в усіх країнах. Під цим кутом розбудова совєтської воєнної машини повинна йти впарі з розбудовою і поширенням червоних бациль у поодиноких країнах і саме для цього так дуже потрібна „атмосфера відпруження", потрібне „співіснування" і навіть „дружба", практика якої під час останньої війни малощо не закінчилася катастрофою для легковірних і легкодушних західніх націй. Тому то й сьогоднішні усмішки совєтських головачів при зустрічах із західніми державними мужами можуть бути цілком щирими насмішками над західньою легковірністю.

Остання акція конґресової комісії, якщо буде продовжувана з відповідною рішучістю, може перекреслити пляни Кремлю, або щонайменше стати їм поважно на перешкоді. І тому треба її тільки вітати та всіми силами публічної опінії підтримати. Що більше, саме тепер, у цій штучно розбудованій кремлівською пропаґандою і дипломатією співіснувальній атмосфері, здорова і свідома постійної комуністичної загрози публічна опінія повинна з тим більшою силою, енерґією та настороженістю приглядатися всім проявам комуністичної пошести в своєму власному організмі і з найбільшою рішучістю реаґувати на них. Вільне суспільство мусить завжди пам'ятати, що кожна комуністична усмішка, це — машкара підступу і зради, як і кожне „відпруження" з Москви це тільки випробовування та шукання слабих місць у вільному світі, щоб завдати йому тим більшого і болючішого удару. Кремль з логікою кожної пошесної бацилі перестає атакувати в одному місці тільки на те, щоб з тим більшою силою заатакувати в другому, більш податливому.

КОДЕКС ПОВЕДІНКИ У ПОЛОНІ

Найвищі військові чинники в ЗДА заповіли, що в найближчих днях появиться спеціяльний кодекс, своєрідний закон, як мають поводитися військовики, що дістануться у ворожий полон. Імовірно сам президент Айзенгавер проголосить той кодекс, підкресливши цим його спеціяльне значення. Проте вже самий факт появи такого документу буде ще одним історичним натавруванням того дикунства, що його ввело в міжнародні відносини явище комунізму з його небувалою в новітніх цивілізованих часах практикою.

Бо поки тоталісти почали вести війни, всі культурні народи в світі трималися більш-менш постанов Женевської конвенції з 1906 року про відношення до ранених і полонених ворожих вояків, конвенції, історія якої сягала до попередньої догоди про цю справу ще з 1864 року. Умовини утримання воєннополонених завжди і скрізь були погані, — відомо, напр., що десятки тисяч австрійських і німецьких полонених померли на тиф, червінку й цинґу в російських таборах в рр. 1915/16. Але навіть тоді це був наслідок недбальства й адміністраційно - організаційного хаосу царської Росії, а не свідомої тенденції масово винищувати полонених. Щойно гітлерівці завели дикунську систему масового вбивання полонених, сяк-так ще рахуючись із полоненими на західньому фронті, дармащо вони робили самосуди й над деякими альянтськими летунами, збитими над німецькою територією. Але й гітлерівці, які морили совєтських полонених голодом і ставились до них, як до худоби, та стріляли по дорозі тих полонених, що не мали сили волiктись у форсовних маршах, чи напівмертві лежали по вантажних вагонах, навіть озвірілі гітлерівці не тортурували полонених і, вважаючи їх нижчими створіннями, не защеплювали їм своєї нацистської ідеології.

Щойно комуністи ввели небувалу від середньовічних часів практику фізичного і морального тортурування полонених, з дбайливо передуманою системою, яка мала ламати фізично й морально полонених, щоб здобувати від них дійсні й уявні, а комуністам потрібні військові відомості та признання. Це комуністи вперше придумали підсувати полоненим до підпису готові зізнання, що їх вони потім використовували у своїй політичній пропаґанді, це вони вперше виготовили „наукову" методу „прання мізків". А американський світ дізнався про все це в усій страхітливій ширині щойно за Корейської війни, чи радше після її скінчення, коли додому повернулись полонені і розповіли в деталях про свої жахливі переживання.

І тоді перед американською військовою владою руба стало питання: як поводитись супроти своїх військовиків, які під впливом ворожих знущань заломлювались і зраджували військові тайни, або підписували зізнання, виссані большевиками з пальця та очорнюючі Америку? І тоді, в практичноу підході до цієї проблеми, виявилась розбіжність у становищі вищих військових чинників в ЗДА. Конкретно, генераліція суходільної армії й морської піхоти та адміраліція фльоти заступала думку, що воякові не вільно давати ворогові ніяких інформацій без уваги на умовини, в яких він опинився, бо в полоні, мовляв, він не перестав бути вояком та ще й у воєнному часі. Тому із 3,322 полонених аж 400 було переслухуваних у слідстві, за яким міг був прийти суд. Правда, покищо суджено й засуджено тільки дуже невеликий відсоток, бо лише 5 осіб, але багато справ ще „висить", а коло 50 поворотців із армії звільнено „безпочесно", зате 57 поворотців нагороджено за особливо хоробру поведінку в полоні.

Інше становище зайняло командування летунських сил. Із 220 поворотців з полону, летунів, переслухано 83-ох, як запідозрених у різних провинах під час перебування в полоні. Але усіх їх, після переходу через вужчі комісії, виправдано, а тільки десятьом запропоновано зректися дальшої служби в летунстві, давши їм, зрештою, також „почесне" звільнення. Найголоснішою такою летунською справою була справа полковника морського летунства Франка Швальбе, який підписав був зізнання, що скидав з свого літака над Північ. Кореєю бактерії заразних хвороб: на підставі цих зізнань комуністи зняли крик на весь світ про „бактерійну війну", яку нібито ведуть в Кореї американці. Окрема летунським командуванням покликана комісія вирішила не ставити полковника Швальбе перед суд. Становище вирозуміння для жертв комуністичного терору з'ясував найяскравіше адмірал Дан В. Ґаллері, який поручив през. Айзенгаверові проголосити на форумі Об'єднаних Націй дозвіл альянтським полоненим підписувати всякі підсовувані комуністами заяви, виступати в комуністичних радіових і телевізійних програмах і йти цілком по лінії ворожих бажань, з тим, щоб відразу заявити, що все те, що говорять і роблять полонені, не має ніякої вартости, не відповідає правді і є тільки тактичним маневром для рятування життя в умовинах комуністичного терору і насильства.

Зате інші високі військовики, а між ними й кол. полонений генерал Дін, звернули увагу, що необхідно плекати ідеал непохитного вояка. Не можна, мовляв, генеральною вибачливістю для будь-якої поведінки полонених послаблювати вояцьку мораль на бойовому фронті й посередньо заохочувати до здачі. Не може дозволити на це особливо суходільна армія, яка втримує на фронті найбільше вояків і старшин. Ці два американські становища знаменито з'ясовує знавець військових відносин Антоні Лівієро у статті „Милосердя чи кара?"

З отаких різних міркувань зродився заповіджений секретарем оборони Вилсоном кодекс. Він є вислідом всесторонніх міркувань командних чинників усіх родів зброї. Тому він зобов'язуватиме однаково піхотинців, моряків і летунів. Він облегшить ситуацію будучим полоненим, бо вони знатимуть найавторитетніше, як їм поводитись. Він стане теж базою для підходу військового командування до всіх тих майбутніх випадків, коли військовик, діставшись в полон, переступить зобов'язуючий кодекс. Очевидно, що всієї цієї проблеми не було б і не треба б асекуруватися на далекі можливості в майбутньому, якби не сумний досвід, що ніякі міжнародні конвенції не мають практичного значення, бо ніяких правних ані моральних зобов'язань не дотримують комуністи, яких єдиною „етикою" є неґація всякої етики.

АФРИКАНСЬКІ ТУРБОТИ

Париж. — „Імперіялізм умирає". Ці слова лідера британської Партії Праці, Клемента Еттлі, на недавньому міжнародному соціялістичному конґресі в Лондоні відносяться не тільки до Англії. Відмирання імперіялізму та колоніялізму почалося також для Франції. Різниця є тільки в тому, як на цей розвиток реаґує уряд і суспільство кожної країни.

Коли закінчилася II Світова Війна, то британський уряд визнав право народів Індії на незалежність: 1947 року військо і адміністрація Великобританії залишили Індію її власним силам. Англійці знали, що народи Індії мають політичну еліту, вишколену на демократичний лад в европейських країнах, тому могли спокійно зняти з себе „тягар білої людини" (burden of the white man), як писав колись Редіярд Кіплінґ.

Голляндці в Індонезії не вміли мирно розпрощатися з цією колонією. Але мусіли покинути цю країну під натиском збройних повстань і всякого роду заворушень. Голляндський уряд прислухався також і до доброзичливих порад американців, які розуміють, що колоніялізм західньо - европейських держав в Азії — це слабке місце, яке використовує з успіхом комуністична пропаґанда.

Франція після II Світової Війни не пішла на ліквідацію своєї імперії в Азії та в Африці. Наслідки цієї короткозорої політики бачить кожний. Довголітня війна за Індо-Китай підсилила комуністичний рух у цій країні. 1954 р. в липні Женевська конференція великодержав розділила Індо-Китай на дві частини: північ залишено комуністам, південь має вирішити свою долю вільними виборами. Але „прокляття колоніялізму" лишилося і воно діє: є небезпека, що вибори у В'єтнамі приведуть до перемоги комуністів, бо серед індо-китайців глибоко живе ненависть до колоніяльної влади Франції, і вони бояться відновлення французького панування.

Від давніх років Франція має турботи в Північній Африці. Туніс, Альжерія і Марокко, - заселені народами арабської та берберської раси і мохаммеданської віри, пам'ятають, що вони були ще в 19 столітті незалежними державами, і ці народи тільки проти своєї волі живуть під чужою владою. Політика французьких урядів у Північній Африці після II Світової Війни йшла старими шляхами — сили. Ця політика викликала в народах Північної Африки спротив, як напр., повстання Абд-Ель Керіма в Марокко, в 20-х рр.

Невдоволення і розрухи в Північній Африці ще загострилися після II Світової Війни. Трудноці не тільки в стремлінні північних африканців до незалежности. Також позиція французьких колоністів, що осіли в Північній Африці, перешкоджає французькому урядові приступити до реформ у цій країні. Французькі колоністи в Африці заявляють, що не дозволять зіпхнути себе на ролю другорядну, а коли б паризький уряд пішов на уступки північним африканцям, то вони поведуть боротьбу за панування в Африці самі, не вважаючи на наслідки.

20-го серпня — другі роковини усунення марокканського султана Магомета V, якого французький уряд замінив іншою, послушною особою. Це викликало серед марокканців велике невдоволення: маси вимагають повороту старого султана. Щоб злагіднити відносини в Марокку, паризький уряд послав туди свого найздібнішого адміністратора Жільбера Гранваля. Гранваль подав проєкт негайних реформ у Марокко. Однак по цілій Франції і зокрема в Африці ширяться чутки про „судний день", який має настати 20 серпня, в роковини усунення султана.

Гранваль пропонує завести в Марокко місцеву адміністрацію, створити автономний уряд для Марокка і повести переговори про широкі реформи. Але „фатальний день" 20-го серпня висить над Африкою мов той „меч Дамокля". Навіть у Парижі ходять поголоски про якісь пляни африканців у Франції, хоч це чистий абсурд. Отже — до 20-го серпня

Sequanus

БАНКОВЕ КОНТО 8397

Сьогодні, коли Австрія дістала сумнівної вартости самостійність, все ще можна бачити, як у наддунайській столиці на вулиці Зайлерштетте 3, де є осідок „Світової Ради Професійних Спілок", стоїть військова стійка з шістьох оборонців „родіни". Це вже потриває недовго, бо незабаром Совєти залишать Австрію і тому провід згаданої комуністичної організації, підготував усе, щоб і без московських „тєлохранітєлєй" можна було й далі залишитись у Відні і продовжувати свою „працю". Одночасно з совєтською стійкою перестане існувати й банкове конто ч.: 8397 цієї організації, при совєтському військовому банку у Відні, через яке переплило золотих рублів та добрих американських долярів не менше, як води в синьому Дунаю. Треба зазначити, що в первісному пляні проводу цієї організації було перенести її осідок до якоїсь столиці за залізною заслоною, але цей плян занехаяно, бо настала ера „співжиття", а крім того її керівники сподіваються, що Австрія, як „невтральна" держава, не відмовить права гостинности такій „невинній" організації, якою є „Світова Рада Професійних Спілок".

Цю організацію, від самого початку її існування аж по сьогодні, фінансують Совєти. Бюра не коштують нічого, бо дім, де вони містяться (колишній швайцарський консулят) Совєти зареквірували. Крім цього вони оплачують ще й інші відділи, які існують при Раді, як комуністичну організацію гірників, транспортових та портових робітників і т. п. Кращі віденські готелі, як „Стефанія", „Централь" та „Континенталь", також зареквіровані Совєтами і в них мешкають службовці згаданої організації. Практично, австрійські громадяни своїми податками оплачують цих руїнників та паліїв вільного світу.

Хоч ця організація заявляє, що в ній гуртується 80 млн. членів, все ж з членських вкладок вона не всилі покривати своїх видатків. Головний контингент членів давали Совєти та червоний Китай. З цих невільничих робітників впливало на банкове конто 8397 коло мільйона долярів, що тільки в малій частині покриває величезні видатки. Ця Рада витрачає на самі тільки конференції, які відбуваються у Відні або інших столицях під різними покришками, включно з оплатою коштів подорожі, готелів і т. п. — 300,000 долярів річно. В самих тільки віденських бюрах працює 200 службовців з пересічною місячною платнею 1,000 шилінґів (коло 75 дол.). Коли ж взяти до уваги, що в Австрії є 14 законних платень в році і додатки соціяльне забезпечення, то це становитиме 200,000 долярів річно, крім платень різних директорів, які виносять річно 30,000 долярів. Крім цього Рада видає річно 650,000 долярів на підмогу комуністичним професійним спілкам і приватним особам. І так, за відомостями швайцарської преси, італійський сенатор Ілліо Босі, генеральний секретар професійної спілки сільсько - господарських та лісових робітників з осідком у Римі дістав підмогу в висоті 10,000 швайцарських франків, а секретар південно-американської спілки „CTAL", Йосе Морера — 1,000 дол. Один голляндський фільмовий продуцент за випродукування „поступового" фільму з життя робітництва, зґуртованого в згаданій спілці, дістав гонорар, про який і найкращим продуцентам не снилося. Всі ці гроші йшли через совєтський військовий банк у Відні. Нарешті на пропаґандивну комуністичну літературу видає ця Рада річно 150,000 дол. Окрему рубрику становить т. зв. страйковий фонд в сумі майже мільйона долярів річно, з поміччю якого викликають та піддержують комуністи страйки у вільному світі. Отже совєтські та китайські робітники-невільники своїми вкладками підтримують страйки й вільному світі, хоч самі втратили змогу обороняти свої права з поміччю страйку.

Незабаром, коли Совєти формально залишать Австрію, ці видатки ще більше зростуть, бо не стане дармових приміщень на бюра та готелів для кремлівських аґентів. Певне, що й ці видатки покриватиме Москва, бо для здійснення цілей Леніна - Сталіна ніякі матеріяльні видатки не є зависокі.

Нестор

НА ТЕМИ ДНЯ

На західньому побережжі Індії в індійську територію врізується клаптик португальської території з містами Ґоа, Дамао і Діу. Індійці вимагають ліквідації цієї португальської колонії і приєднання окупованої португальцями території до індійського материка. З їхнього становища домагання цілком слушне. Але почали вони добиватися здійснення своїх домагань не цілком по лінії політичних теорій свого прем'єра. Вони створили окремий „добровольчий рух" за відзисканням Ґоа, у висліді якого п'ятитисячна армія добровольців рушила в понеділок 15 серпня „визволяти" Ґоа й інші міста з португальської залежности. Рушили вони неозброєні, але в сутичках з португальською поліцією були вбиті і ранені. Індійський прем'єр Неру, відомий із своїх заяв про конечність мирного співіснування з московськими і пейпінґськими агресорами, висловився за індивідуальною участю індійців у цьому „визвольному добровольчому рухові", остерігаючи водночас перед його... масовістю. Як погодити одне з одним, індивідуальну участь і немасовість, пропаґованого офіційно „добровольчого руху", залишиться таємницею індійського способу думання.

* * *

Вже більш, як тиждень тривають демонстрації південних корейців проти чеських і польських членів „перемирної комісії", яка „урядує" в Південній Кореї. Південно - корейський уряд і південні корейці протестують справедливо проти так часто і всюди в світі практикованої комуністичної поведінки і використовування всіх можливостей для ведення диверсійної і шпигунської діяльности — і вимагають, щоб чеські і польські комуністи, члени згаданої комісії і явні шпигуни, забралися з Південної Кореї, де вони, використовуючи своє становище, ведуть звичайну шкідницьку і диверсійну роботу. З південними корейцями в їх справедливих домаганнях, абстрагуючи від стосування насилля у демонстраціях, солідаризується вільний західній світ. Виступив проти південно-корейських домагань тільки офіційний орган юґославського уряду „Борба", який у статті з 9 серпня назвав південно-корейські вимоги „провокацією" і „заплянованою диверсією, яка перешкоджає встановленню нормальних відносин на Далекому Сході". Тітовська Юґославія, яка зуміла „випомпувати" з Америки за не цілих пять років понад 500 мільйонів дол., показала цим виступом „Борби" ще раз свої справжні тенденції: повну солідарність з комуністичними шпигунами та диверсантами і з московськими шпигунсько-диверсійними методами „мирного співіснування".

Ст. Самійленко

ДНІ СЛАВИ

(2)

Полк виглядав інакше, ніж тоді в серпні, коли я від'їздив. Майже всі старшини були позбавлені своїх становищ, а на їх місце були вибрані „крикуни" з большевиків-салдатів, які здебільшого не мали поняття не то про командування полком чи куренем, а навіть сотнею. За те вони вміли добре говорити.

З дійсних старшин дехто утік, дехто залишився виконувати підрядні ролі. Дуже мала кількість була затверджена солдатами порядком голосування на своїх командних постах.

Офіційно у своєму полку рахувався я як хворий і тому неприсутній на фронті. Я був затверджений „совєтом солдатских депутатов пулеметного баталіона" полку на своєму становищі командира кулеметного куреня.

Сталося так не тільки через те, що я добре жив з підлеглими собі солдатами, а головно з тієї причини, що в кулеметному курені була більшість солдатів-українців. Дуже часто в неурядових взаєминах з ними я вживав української мови, навіть ще за дореволюційних часів.

Українців було більше в кулеметній сотні (пізніше курені) тому, що в російській армії був звичай, що командир кулеметної сотні мав право добирати собі людей, коли приходило доповнення на місце вбитих і ранених, за власною вподобою. А що свого тягнуло до своїх, то більшість вибраних були українці.

По приході я був добре прийнятий. Речі свої найшов у порядку, але про те, що я прибув тільки на короткий час, ніхто не знав.

Полк стояв на російсько-німецькому фронті і тому й більшість кулеметів була на фронті.

Я рішив відвідати своїх давніх підлеглих на фронті.

Під час відвідин був я на укріпленій гірці, яка була позаду наших окопів, оточена з усіх боків колючим дротом, а на її вершку було побудоване залізно-цементове гніздо для чотирьох кулеметів „Максима". Гірка ця була укріплена на випадок ворожого прориву, бо з неї був обстріл на всі сторони.

В той час як я був на гірці, на позиції проходило саме „братання" російських солдатів з німецькими. Російські солдати без зброї, набравши хліба, а в піднесені руки взявши білі шматини ішли міняти той хліб у німців на горілку, бритви, ліхтарики й інші речі. Німці стояли біля своїх колючих дротів також з білими шматинами, але далі не йшли.

Підстаршина, командир кулеметів на гірці, каже мені: „Дозвольте налякати сволоту". „На що? — питаю! Хіба не бачите, каже підстаршина, як он тою балкою обходить наших солдатів, німецька лава! Уже було таке не раз і нашим діставалось".

Отримавши дозвіл, підстаршина наказав двом кулеметчикам відкрити через голови своїх вогонь по німцях.

Солдати і російські і німецькі миттю попадали на землю, а німці теж відкрили вогонь по російських окопах. Хвилин п'ятнадцять була така стрілянина, якби був справжній бій.

Коли стрілянина ущухла, то солдати бігом вернулися до своїх окопів, вхопили за рушниці та підбігли до гірки з криком: „Давай нам того „золотопаґонника" (себто мене). Ми йому такому-сякому покажемо як на своїх стріляти!"

Підстаршина казав їм розійтися погрожуючи вогнем і заявляючи, що мене будуть судити ті, хто вибирав на командира. Солдати побачили, що не жарти (кулемети були напоготові) і розійшлися, а я зі своїми вояками мерщій до коней та до резерви.

Коли вояки-кулеметчики в резерві довідалися про подію на фронті, самі порадили мені чим скорше збиратися та втікати, бо не минути мені кулі розгнузданої солдатні за мій наказ стріляти!

Мені тільки цього і треба було. Забрав речі та мерщій на поблизьку станцію, де кулеметчики ледве мене заладували до потягу, переповненого солдатами.

З трудом приїхав я на станцію Сосниця.

Далі потяги не йшли, бо по річці, що переходить недалеко від станції, був українсько-большевицький фронт. Треба було обходити той фронт, властиво застави на залізничому мості з однієї і другої сторони, пішки, а хто з речами, то підводами, а там на українській стороні вже другий український потяг забирав пасажирів і віз далі.

По большевицькій стороні серед солдатів, переважно моряків, рух люті: цієї ночі українські вояки зробили „наскок" на їхню заставу і майже без стрілу вирізали до сорока чоловік-моряків, а з десяток начальства забрали зі собою! За те большевики люті і на всіх подорожніх; усіх викидають з потягу. На станції чекають на подорожніх з речами хлопчаки з поблизького села, ведуть їх до села, а там можна дістати підводи і їхати далі.

Я теж беру хлопчика з санками, кладу на санки свої речі та тягну разом з хлопчиком до села. По дорозі хлопчик розповідає, що у селі повно большевиків, які п'ють самогонку та п'яні бешкетують.

Щоб уникнути якого лиха, кажу хлопчикові провадити себе на край села і там допомогти знайти підводу.

Уже майже остання хата в селі і ми заїхали на подвір'я. З'явився господар, якого я попросив відвезти мене до українського поїзду, обіцяючи добру заплату. Коли господар пішов запрягати коні, я взяв свої речі зі санок і поставив їх під хатою.

В цей час з хати вийшов п'яний большевик та запитав мене: „Что товаріщ, з фронта?"

Я відповів, що їду додому, бо вже надоїло воювати.

Тоді большевик запропонував мені зайти до хати та випити чарку. Сам взяв одну валізку, щоб мені допомогти занести речі до хати. Під тою валізкою прив'язана була моя шаблюка з червоною стяжкою російської відзнаки „Анни 4-го ступня", яку носили на шаблі (на руків'яті емальований червоний хрест і під рукояттю червона стяжка — темляк).

Коли большевик узяв ту валізу зі шаблюкою, а вона сподом шарнулась об нього, то рукоять шаблі вилізла на верх, з обкрученої на ній шматини. Большевик, побачивши це, сказав: „Вот ти кто. Залотопаґоннік". Кинув валізу та вбіг до хати по рушницю.

Я до хати за ним. А в хаті за столом сиділо ще двоє большевиків! Я мерщій витягнув револьвер з кишені та стрелив у того, що коло мене, просто в груди, а пізніше віддав два стріли до тих, що за столом та мерщій на подвір'я. З хати почув зойки, значить поцілив!

Там уже стояв переляканий господар з запряженими кіньми та сказав мені їхати хутко самому, а коні залишити в сусідньому селі по українському боці. Коли б він поїхав зо мною, большевики могли б сказати, що він мій спільник і невідомо, що могли б зробити з його родиною. А так він зможе сказати, що я взяв коні силою. Я навіть його не слухав, а мерщій кинув свої речі на сані, сам сів туди і що-духу було в коней виїхав з подвір'я.

Вирвався з тої пригоди цілий і щасливо заїхав до Києва, до дивізіону, як додому.

Наступив січень 1918 року, почалась дуже гаряча пора у Києві. То тут, то там, особливо на Подолі, Печерську, а пізніше і в центрі міста раз-у-раз повторювалися збройні виступи большевиків та бої з ними і то не раз з великими втратами в людях з обох сторін.

Д-р Іван Турянський, Нюарк, Н. Дж.

ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ НА ПОКУТТІ

Доволі тяжко приходиться сьогодні подати точні дані про організування Українського Січового Стрілецтва та відтворити ті настрої, які хвилювали у ті вагітні подіями часи душу українського громадянства Галичини.

40 років часу з усіма переживаннями і потрясеннями першої світової війни, події після неї та останньої світової війни затерли в пам'яті не одну дуже важливу подробицю тих днів.

Щоб однак сторінка історії Українських Січових Стрільців на Покутті не залишилася цілком незаписаною, хочу в отсьому короткому спомині передати про організацію Українських Січових Стрільців на Покутті, те, що залишилося ще досі в моїй пам'яті.

День 28 червня 1914 року був для нас, галицьких українців, дуже великим святом! Це відбувався у Львові Красвий Здвиг Соколів і Січей. Того ж дня з'їхались до Львова Соколи і Січовики з усієї галицької України. Вулицями міста проходило походом понад десять тисяч української молоді, хлопців та дівчат, в народніх одягах, сокільських та січових одностроях, з топірцями, різнокольоровими стяжками через плече, сокільськими та січовими прапорами. Море голів, море стяжок та прапорів!... Духові оркестри наших Соколів та Січей грали українських пісень - маршів: „Соколи, Соколи, ставаймо в ряди"..., „Гей, там на горі Січ іде..." та інші, а наша молодь виспівувала патріотичні пісні. Не бракувало також старшого громадянства столичного города Льва та подальших околиць.

Величавий похід очолювали, їдучи на конях, покійний професор Іван Боберський, у сокільському однострої і покійний д-р Кирило Трильовський, у січовому однострої з булавою в руці — творці сокільської та січової організації.

Настрій у всіх учасників був дуже бадьорий! Того ж дня Львів був наш — український!

На площі „Сокола-Батька" за стрийською рогачкою, куди прибули учасники походу, відбулися святочні промови, привіти, вправи-попиcи Соколів та Січей, і хлопців і дівчат, топірцями, стяжками, вінцями, гімнастичні вправи - вежі тощо.

Всі українці творили у той час одну велику громаду, овіяну однією радістю — гордістю та однакими мріями — надіями! Тоді почувались ми сильними!

Цей святочний, піднесений настрій перервала в одну мить вістка про атентат у Сараєві на австрійського престолонаслідника архикнязя Франца Фердинанда! Війна, війна з москалями! Здригнулися всі! Забилося українське серце з тривоги перед страшним словом „війна" та рівночасно поповнялось воно надією і радістю, що прийшла хвилина, яка принесе нам Волю!

Наші парляментарні та соймові посли, провідники політичних партій та організацій зійшлися на нараду та в короткому часі створили Українську Головну Раду. Всі були однозгідні, що нам, українцям, треба також виступити чинно до боротьби з нашим відвічним ворогом — Москвою! Рішено створити український легіон — Українських Січових Стрільців. Утворено Головну Бойову Управу для формування українського легіону та розіслано відпоручників по усій країні.

До Коломиї, столиці Покуття, приїхав був як відпоручник Головної Боєвої Управи, тепер покійний вже Микола Ганкевич, провідник українських соціял-демократів.

Наборзі скликано нараду, до каварні „Централь", у якій взяли участь: д-р Зиновій Левицький, начальний лікар загальної лічниці в Коломиї (помер в Коломиї перед вибухом другої світової війни), Михайло Лаврів, професор української гімназії в Коломиї (помер на Україні під час війни з большевиками), Іван Турянський, автор цього спомину, та інші, яких прізвищ вже собі не пригадую.

Утворено Повітову Бойову Управу. Головою її обрано д-ра Зенона Левицького, секретарем д-ра Антона Кузьмича, організаційно-поборовим референтом т. зв. комісаром назначено автора цього спомину. Повітова Бойова Управа примістилася в Українськім Народнім Домі в Коломиї. Почалася гарячкова праця! По селах і містечках повітів: Коломия, Печеніжин, Косів, Городенка і Снятин роз'їхалися відпоручники Повітової Бойової Управи з „Маніфестом" Головної Української Ради „До Українського Народу". Маніфест той відчитувано прилюдно зібраним масам громадян коло церков та на майданах, уділювано пояснень та вказівок, де треба голоситися до Українських Січових Стрільців. Ціле Покуття заворушилося! Агітувати не треба було! Зголошувалися добровольці, гарячі, овіяні любов'ю до Рідного Краю і готовістю посвятитися за Нього.

У ту велику хвилину зникли були між нами усі партійні суперечки та гризні! Ми всі почувалися однією українською сім'єю, овіяною однією і тією самою жадобою боротьби з ворогом, та надією і бажанням здобути Волю Україні! Тим були ми тоді сильні!

Набір до Українських Січових Стрільців та лікарський перегляд переводила таборова комісія Повітової Боєвої Управи в Народнім Домі, яка складалася з лікаря та двох членів. Добровольців, признаних здібними та прийнятих в ряди Українських Січових Стрільців, вписувано у реєстр та видавано кожному з них відповідну посвідку. Ті, що їм зогляду на слабе здоров'я або хлоп'ячий вік (понижче 15 літ) не прийнято до УСС-ів, з плачем верталися додому.

Вже протягом перших кількох днів зголосилося до Українських Січових Стрільців, з різних сторін Покуття, а головно з Гуцульщини, кілька соток добровольців.

Задержати і примістити всіх їх в Коломиї було неможливо через брак відповідних приміщень. Невелике число добровольців знайшли були приміщення у моїх батьків при вулиці Українській, де мали до розпорядимости велику стодолу та шопу. Інші поверталися домів, де січові інструктори переводили з ними вправи військового впоряду та орудування крісом. За кріси служили новобранцям - добровольцям відповідно довгі патики на шнурку або ремені. Ця наука відбувалась завзято! Серед сміху, дотепів та жартів заправлялося молоде брацтво у „воєнному ремеслі".

Українське жіноцтво Коломийщини з'організоване в „Жіночому Кружку", тоді під головуванням пані Марії Мельникової (перебуває тепер в Честері, Па.), віддалося було також гарячо праці для УСС-ів. Наладнали збірку білля, простирал, рушників тощо, щоб урядити стрілецький шпиталь, шили санітарний виряд, уладили харчівню для новобранців, з харчів, що їх привозили селяни. Також і шкільна молодь радо й охоче була у всьому помічна.

В означений день, ранком, за наказом з'їхалося молоде стрілецьке брацтво до Коломиї, щоб звідси від'їхати до головного місця збірки — Стрия.

Поверх сімсот чоловіків залягло площу Українського Народного Дому. Чоти стрільців з прапорами та духовими оркестрами вкрили великий майдан!

Панував святочний, бадьорий настрій, на команду „позір" стрілецькі лави виструнчилися. Настала тиша. Голова Повітової Бойової Управи відчитав „Приказ"!, фотограф зробив зняття! Залунав національний гимн! Після того чота за чотою вимаршурізьким вояцьким кроком з площі Народного Дому, уставились в похід і рушили до залізничого двірця! Їх супроводжали рідні та приятелі. Виряжали батько-мати — сина одинака, сестра — брата, дівчина — коханого, друг — друга!

Не сила була нікому здержати сліз зворушення у той момент, коли поїзд рушив, а навздогін від'їжджаючим понеслося останнє... „прощайте, бийтеся хоробро, вертайтеся щасливо побідниками!...

Не думалось тоді нікому, що ті Українські Січові Стрільці у бою з ворогом вкриють безсмертною славою Українське Ім'я та дадуть почин до відновлення українського війська і творення Української Армії!... Ніхто з добровольців не думав тоді, що неодин з них уже більше не вернеться додому.

Так перші чоти Українських Січових Стрільців Покуття, покинувши рідні сторони, відходили в бій за Рідний Край, за Волю України!...

КОМУНІКАТ

НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА В АМЕРИЦІ У СПРАВІ 100-ЛІТТЯ З ДНЯ НАРОДИН ІВАНА ФРАНКА

Виділ АНТШ на своєму засіданні дня 13 серпня 1955 ухвалив на внесення Філологічної Секції НТШ з червня 1955 в справі 100-ліття з дня народження незабутньої пам'яті почесного й дійсного члена НТШ Івана Франка:

1) заініціювати всегромадське святкування цієї річниці під протекторатом Українського Конгресового Комітету з якнайширшою участю представників усіх українських організацій,

2) доручити Філологічній Секції НТШ.

а) підготовити наукову конференцію в пошану Івана Франка й запросити до співучасти УВАН,

б) зладити науковий збірник в пошану століття Івана Франка, запрошуючи до участи українських і неукраїнських науковців,

в) зладити вибір найцінніших творів Івана Франка в одному томі для широких кол громадянства.

Президія АНТШ.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Пасейк, Н. Дж.

Відзначення пам'яти ветеранів.

Заходом організації молоді при Українській Православній Церкві в Пасейку, відзначено дня 12 червня пам'ять ветеранів, полеглих у другій світовій війні. Українська Православна парохія втратила 10 членів, що віддали життя за щастя Америки й усього вільного світу. Сумний це був обряд. Плакали батьки, матері і знайомі за тими, що віддали все, що найдорожче за краще завтра нашої Батьківщини Америки та за краще майбутнє народів.

Ранком о год. 9.30 відправив Архиєрейську Службу Божу архиєпископ Мстислав в асисті довколишнього духовенства. Церква була переповнена вірними. Архиєпископ Мстислав виголосив під час Богослужби зворушливу проповідь на тему: Полеглі з нашої громади вояки американської армії були символом волі усього світу, і виразниками змагань поневоленого українського народу.

Світ нині поділений на дві частини. Одна, що бореться за краще завдра Америки і цілого вільного світу. Друга частина карається в ярмі Москви, що хоче зкинути ввесь демократичний лад, завернути цивілізацію тисячі літ назад і заслонити залізною куртиною сонце правди і волі. Україна перша впала жертвою червоних московських варварів. Україна каралася в їх неволі сотки літ. Українці переживали важкі переслідування. Заслано на Сибір всю інтелігенцію, найкращий цвіт українського народу загинув по концентраційних таборах смерти. В 1932-3 році вимордили голодом сім мільйонів українців, щоб убити духа і порив до волі українського народу. Світ тоді мовчав на наші протести проти страшного винищування українського народу. Треба було, щоб червона тиранія охопила пів Европи й Азії. Тепер щойно світ заговорив і встав проти комуністичної тиранії. Тому пам'ять про тих, що полягли, хай пригадує про змагання до волі усього світу і всього українського народу.

По Службі Божій архиєпископ Мстислав посвятив мистецькі вітражі (мальовані на вікнах ікони), уфундовані в честь полеглих ветеранів.

О 2-ій год. по полудні, люди знову зійшлися на панахиду.

Під час панахиди Американський Легіон держав почесну сторожу з прапорами. В церкві були присутні репортери місцевої преси, які потому помістили вістки і знимки із свята в місцевій газеті. Панахиду відправив архиєпископ Мстислав в асисті довколишнього духовенства.

Після панахиди відбулася третя частина програми прийняття в церковній залі, в якому взяло участь понад 350 осіб. За столами засіли архиєпископ, довколишнє духовенство, посадник міста Пасейку, посадник міста Гарфілд, посадник з Кліфтон, посадник з Валінґтон, сенатор стейту Френк Шерман, конґресмен Гордон Канфілд, полк. Андрю Кнап, Моріс Кузбит, адьютант Американського Легіону, ескв. С. Корібанік, Р. Молодович, українець, тепер капітан американської армії, який закінчив Військову Академію у Вест Пойнті. Товстмастром був наш молодий д-р Михайло Рапак, член 182 Відділу УНС, який чудово виконав свої завдання.

Бенкет започатковано американським гимном і молитвою „Отче Наш", що її відспівав хор під проводом проф. Куриленка. Цей же хор відспівав потому кілька українських пісень, що їх присутні американці прийняли з великим захопленням.

Промови виголосили всі присутні посадники міст, як також інші гості. В промовах згадувано про те, що сьогодні бореться вільний світ проти спільного ворога — червоного імперіялізму. Згадували про геройську боротьбу українського народу за самостійність України.

Треба висловити признання організації молоді, яка під проводом Петра Панькова і Дуткевича причинилась до улаштування цього свята.

Л. Сисин.

Бофало, Н. Й.

З життя української громади.

Кооператива „Український Національний Дім" в Бофало зреалізувала задум місцевої української громади і закупила гарний мурований поверховий дім, в якому найдуть приміщення ті українські товариства й організації, які до цього часу приміщувалися „в комірнім". Закуплений дім положений в осередку скупчення українців на розі вулиць Вільльям і Вилсон напроти спортової площі, близько обох українських церков (католицької і православної), має можливості розбудови, якщо буде потреба. Та насамперед треба його сплатити і тому дирекція кооперативи видала заклик до громадянства, щоб приєднати нових членів і зібрати нові шери-паї. Кооператива, зібравши відповідні фонди, приступить до розбудови економічної ділянки нашої громади.

—о—

Наша молодь мала нагоду провести літні ферії у відпочинкових таборах Пласту на Новому Соколі в Норт-Калінс і СУМА в Сент-Кетринс над озером по канадійській стороні. Розуміється, відпочивала і набирала гарту тільки та молодь, що згуртована у цих молодечих організаціях, „дика" молодь, себто та, якої батьки не зрозуміли ще потреби громадянського виховання молодого покоління, відпочивала здебільша на вулицях міста, серед цьогорічної докучливої спеки.

Та ферії вже добігають до кінця, молодь з жалем покине сонце і простори та вернеться у шкільні приміщення. Наші найменші школярі підуть цього року перший раз до української цілоденної школи, яку організують наші католицькі парафії і яка буде міститися в шкільному будинку парафії св. Івана Хрестителя на Блек-Рак. Покищо цього року буде відкрита перша кляса.

—о—

З початком вересня відкривається в Бофало відділ Українського Музичного Інституту (нюйоркського) з клясами фортепіяну, скрипки, віольончелі і теоретичних предметів. Якщо буде відповідне число учнів, буде відкрита кляса „мистецтва слова" і хорового співу. Директором Бофалівського відділу УМІнституту є пані Галя Лагодинська, абсольвентка віденської консерваторії, бувша учителька Музичних Інститутів ім. Лисенка на Західній Україні, яка в останніх роках вела власну музичну школу в Буенос Айрес в Арґентині.

О. З.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою і радіом)

КИЇВСЬКА ДРУЖИНА ЗДОБУЛА „КУБОК УКРАЇНИ"

У Києві закінчились розіграші одного з найбільш масових спортових змагань — „Кубка України" з футболу. У цьому змаганні — на кубки міст, районів і областей — взяло участь понад дві тисячі футбольних дружин міст і сіл України. 19 червня на стадіоні відбулася фінальна зустріч між дружинами „Машинобудівник" (Київ) і „Льокомотив" (Артемівськ). Вигравши цю зустріч з рахунком 2:1, київська дружина „Машинобудівник" вдруге завоювала почесний „Кубок України" з футболу.

● КНИЖКИ ●

ВИЙШЛА З ДРУКУ
Антологія поезії полеглих, розстріляних, замучених і засланих в роках 1920-1945 українських поетів.

„ОБІРВАНІ СТРУНИ"

передмову й біо-бібліографічні дані про кожного поета написав **Богдан Кравців.**

431 стор. Ціна $3.50 в твердому переплеті.

—о—

УКРАЇНСЬКА ЛІРИКА
(1840-1940)
в перекладах на німецьку мову **проф. Ганса Коха**
Ціна $3.00

Замовлення слати на адресу:
SHEVCHENKO SCIENTIFIC SOCIETY
302-304 West 13th Street
New York 14, N. Y.

Микола Понеділок

ХІРОМАНТІЯ ТА ДИПЛОМАТІЯ

Якщо я зразу стану твердити, що сучасні дипломати і хіроманти мають між собою дещо спільного, ручуся, засміють. Неук, скажуть, недоучка, додумався, кого хоч приблизно зрівнювати. Хоче прирівняти джентелменів у фраках, циліндрах та з білими рукавичками до якихось мандрівників з шарманкою в руках і папугою чи совою на плечах. Та ж хіромант, в більшості випадків, обманник, що долонями чужих рук собі хліб заробляє. А дипломат... (О, вже одне це слово треба вимовляти з пошаною). Дипломатів Бог нагородив медовими устами і тонкими манерами, якими вони, благодійники, нам міжнародний мир і порядок здобувають.

Ніякої спільности, ніякої схожости, скажете ви.

Я трохи іншої думки. І, власне, ось чому.

* * *

З газети дізнався, що якийсь невідомий мені ближче містер Райт з Бруклину, став жертвою шарлатана-хіроманта. Бачите, сам містер Райт був напрочуд чесною людиною, зразковим, так би мовити громадянином, але мешкав серед завзятих ґанґстерів, які йому, літературно висловлюючись, завдавали „троблю" по самі вінця. Отож...

Протискується якось Райт серед гамірливо-метушливої юрби, зирк, стовбучить якийсь обірванець з птахом на голові.

— Дай руку, — наказує обірванець Райтові, — за маленький гріш скажу тобі всю правду. Вачу, в очах твоїх турбота, в серці гризота, а в кишках булькота.

— Ну, — думає собі Райт, — дам руку, бо й справді в кишках сьогодні забулькало, а серце й дотепер щось неритмічно постукує. Хай скаже, чи мені оберегатися своїх темних сусідів чи викинути все з голови і вільною пташкою по Бруклині пурхати.

Простягнув...

— Поплюйте, — каже хіромант, — на долоню, а то на руці чорнозему повно, ліній вашої долі не видко.

Райт негайно прочистив долоню — і ворожбит ну бо викладати правду.

— Ви, — каже, — чоловіче, Божий, терпите дуже від спеки, не любите її.

Райт прояснів. Правду хіромант вичитує, він дійсно спеку проклинає.

— Ви, — читає далі з долоні віщун майбутнього, — напочатку наступного року заплатите державний податок, пильнуйте, щоб не переплатили.

— Ну, — думає собі Райт, — це також правда, що буду платити, але боятися мені, що переплачу, — не варто. Я на переплати не здібний.

— Добродію, — перериває Райт передбачення хіроманта, — а скажіть, чи мені остерігатися моїх кримінальних сусідів чи ні? Чи довго мені ще на цьому світі ходити, чи вже недалечко моя черга до похоронної аґенції?

Ворожбит метко закинув голову і примруженим поглядом пройняв наскрізь Райта.

— Я не прирікаю долі. Спитаю жар-птицю, вона ваш талан впізнає.

За цими словами він щось пробурчав до обсмиканої і покритої слоєм дорожнього пороху посмітюхи — і модерна жар-птиця запищала.

— Диво, птах вам віщує довге життя. Без небезпек й остраху. Де б ви не перебували — чи на землі чи під землею, чи на воді чи під тодою, — ви ні для кого недосяжні.

— Невже це правда! — вигукнув Райт, а його іскристі очі відзеркалили несамовиту радість.

Він вдячно кинув зелений банкнот на мідну тарелю.

— Щасливцю, — почтиво зауважив хіромант, — то гроші не мої, протягніть їх жар-птиці, вона викликує фатум на долоні. Їй і належиться плата.

Посмітюха схопила до клюва папірчик і вистрибом пішла по голові хіроманта.

— То, кажете, мені не треба боятися?

— Жар-птиця не помиляється, пане. Копа літ вам суджена. оживете до того часу, коли з землі на місяць люди на літні вакації літатимуть...

Від хіроманта Райт пішов мов би сцілений. Турбота зникла, серце почало ритмічно стукати, ну, просто ожила людина. Охопила певність, безтурботність... Наступної ночі, йдучи з роботи, посміявся сам з себе за те, що колись боявся темного парку. Обходив його.

„Піду тепер серед самісінькі хащі", — вирішив він, в душі безліч разів дякуючи хіромантові.

Чи треба ще казати, що його там другої ночі спіткали і відправили туди, де не страхаються спеки і де не виплачують державного податку.

* * *

Інша схожа історія вміщена в тій же газеті, хоч вона вже з дипломатичної ділянки. Місце дії — не Бруклин, а старенька Европа — симпатія всіх еміґрантів і новоспечених американців. Отож...

Комуністи, пропаґуючи свої миролюбиві цілі, посікли зенітною артилерією цивільний пасажирський літак і вкоротили життя півсотні пасажирам. Обурені таким нечуваним свавіллям, дипломати Заходу протестують — гаряче, одностайно дружньо.

— Бандитизм!

— Розбій!

— Варварство!

А на третій день одержують комуністичну газету, де зустрічають вибачення. Мовляв, вибачаємося, прокляті капіталістичні акули, за збитий літак, але ми ніколи не дозволимо, щоб всяку аґресивну бактеріологічну морду сунули в наш квітучий совєтський город.

Тут західні дипломати теж одностайно і дружньо схилили голови над газетою і витлумачують.

— Вибачення нас задовольняє, — твердить один фрак.

— Воно складене в примирливому тоні, — додає інший.

— Вачте, зараз написано „аґресивна морда". Це вже пом'якшений тон послання, — вставляє ще інший. — Раніше вони писали „аґресивне рило" або „сурло". Тепер, як бачите, делікатніше. Видко, вони війни не бажають.

— З цього вибачення проглядає натяк на співпрацю, — продовжує перший. — Та ще коли взяти до уваги, що комуністи згоджуються заплатити частину відшкодування...

Тут західні дипломати, мов би від сильного рефлексу, охнули.

— Частину відшкодування?! Звідки ви взяли таку сензацію, пане-колеґо?

— Джентелмени, в останню хвилину я одержав депешу, в якій комуністичний уряд ласкаво повідомляє про свою згоду для всіх вбитих пасажирів за свій рахунок замовити домовини.

— Я вбачаю в цьому благородному жесті зміну політики Кремля, — відрапортував другий фрак.

— Тривалого миру комуністи таки бажають, — урочисто виголосив третій.

— Золотоусті колеґи, друзі, інформуймо наші уряди, що ми дійшли до переконання, що страх перед комуністичною навалою — безпідставний. Навпаки, ми зобов'язані во ім'я миру протягнути їм дружньо руки, — патетично закінчив четвертий...

* * *

Як ви думаєте, шановні читачі, не доведуть західні дипломати демократичний світ туди, куди запроторив хіромант містера Райта з Бруклину. Не дай Боже! Дипломати мусять знати, що ми всі це хочемо переносити спеку і платити різні податки.

ГЕНЕРАЛ ЛЕМНІЦЕР ВЕРНУВСЯ ДО СЕУЛЮ

Сеул. — Головний командант американських збройних сил на Далекому Сході з головною кватирою у Токіо генерал Лемніцер, який два дні тому відвідав був південно-корейського президента Синґмана Рі й від'їхав до Токіо, несподівано знову приїхав до Сеулю. Запитаний журналістами про причину свого приїзду, ген. Лемніцер відповів тільки загально, що прибув „закінчити незакінчену справу". Загально в'яжуть ті його подорожі зі справою південно-кирейських демонстрацій проти Невтральної Комісії Об'єднаних Націй для справи перемир'я в Кореї, чи точніше — проти польських і чеських комуністичних членів тієї Комісії. Президент Синґман Рі у промові з нагоди роковин визволення Кореї від окупації Японією, виступив проти такої політики миру, яка — в ім'я зберігання миру — послабила б волю визволити країну від аґресорів.

ДІЯНА ЗАГРОЖУЄ КАРОЛАЙНІ

На мапці позначений стрілкою напрям нового гураґану „Діяна", що зближається до побереж Каролайни.

Домагаються податкових полегш для тих, що роблять інвестиції закордоном

Вашингтон. — Секретар скарбу Джордж М. Гомфрі недавно вніс до Комісії Способів і Метод в Палаті Репрезентантів законопроєкт, згідно з яким ті американські громадяни, які дають свої капітали на інстиції закордон мали б податкові полегші. Коли б цей законопроєкт став законом, тоді більше американських капіталів відпливало б до европейських і азійських держав, і внаслідок цього скріплювалася б економіка цих держав. Гомфрі каже в листі до голови цієї комісії конгресмена Дж. Купера, що американські підприємці не можуть конкурувати в тих чужих країнах, в яких є низькі податки, і тому треба б їм прийти з допомогою, щоб зменшити податки від тих американських капіталів, які оперують закордонами ЗДА.

Ірляндські націоналісти пробували зробити другий наїзд на склад зброї в Англії

Лондон. — П'ять молодих чоловіків старалися стерроризувати вартових у військово-вишкільному таборі біля містечка Райл в Північній Валії й дістати від них відомості, де знаходиться таборовий склад зброї. Вартові запевнювали, що вони не знають цього, а тим часом алярм, що його піднесли інші вартові, які зауважили ту сцену, поставив на ноги табір і спонукав напасників до втечі автом. Погоня за ними не дала позитивного висліду. Згідно з загальним переконанням, напасники були членами Ірляндської Республіканської Армії, яка якраз в минулу суботу перевела успішний наїзд на військово-вишкільний табір біля Беркшайру й пограбувала тамошній склад зброї й амуніції. Розшуки за винуватцями того першого наїзду не дали висліду, хоч арештовано три особи. Після засідання повної ради міністрів, яке відбулось в останній понеділок, прем'єр Антоні Іден, секретар для військових справ Антоні Гед, секретар внутрішніх справ Ллойд Джордж і шеф імперіяльного штабу маршал Гардінґ нараджувались у зв'язку з отими нападами на англійські військові склади і взагалі акцію ірляндських націоналістів. Повідомлено, що скріплено охорону всіх військових станиць, але не змінено засадничого англійського становища, що поліція не може мати при собі стрільної зброї. Партія ірляндських націоналістів „Сінн-Файн", яка має в Лондоні своє бюро, одверто заповідає дальшу боротьбу за відкликання з Північної Ірляндії англійських військ та об'єднання її з Південною, самостійною. В самій Ірляндії не виключають вибуху нової громадянської війни поміж прихильниками й противниками повної самостійности для цілої Ірляндії, при чому, очевидно, північно-ірляндських автономістів підтримує Англія.

ВІСТІ З КОДУС-у

Комісія Допомоги Українському Студентству в Европі виконує свої статутові завдання вже десять років на еміграції, у важких життєвих умовинах її членів, при малому зацікавленні громадян.

А проте її невтомна Управа веде корисну працю, надає напрям у виборі звания, розділює зворотні стипендії, дбає про нові джерела прибутків і про нові фундації. З її звітів та дій ясно, що довголітній провід бл. п. Зенона Кузелі, а від 1952 р. проф. Олександра Кульчицького нормував і нормує студії нашого молодняка. Особливо в останніх часах виявилася діймава потреба спрямувати нашу молодь на відновлення, трохи занедбаного, українознавства. Комісія проголосила стипендії під назвою „Живого Пам'ятника Зенонові Кузелі", що обійматимуть не тільки студентів, але й науковців та середньошкільну молодь найвищих кляс. Комісія проголосила також збірку фондів на стипендії для студій економії імени співробітників її, бл. п. проф. інж. Евгена Храпливого та Романа Димінського, в тій добрій вірі, що підтримають її передусім колишні студенти УВУ й УТГІ.

Треба справедливо підкреслити, що не було б того розмаху в плянуванні Комісії, якби не видатна фінансова допомога Папського Престолу, Архиєпископів Івана Бучка, Константина Богачевського, а далі УККа, ЗУАДКУ, Об'єднань і Союзів у цілому вільному світі та окремих жертв громадян.

Одначе треба зазначити з прикрістю, що заклики Комісії до бувших стипендистів трапляють на малий відгомін, бо на півтори тисячі бувших студентів, що отримували постійно зворотні стипендії й допомоги, відгукнулася тільки невелика їх кількість (понад 50). А тим часом, якщо б усі пам'ятали про своє слово чести, дане Кодусові на письмі, та чесно й точно звернули побрані суми, Комісія не потребувала б витягати руку по датки! Особливо прикро й соромно за тих, що осягнули високі й добрі становища та зазнають в громаді пошани, дарма що на їх конті тяжить зобов'язання, якого не забути! Але Комісія дуже терпеливо чекає на їх опам'ятання й покищо не оголошує списка байдужих, хоч треба й бути обережним, бо колись її терпець урветься, а тоді будуть нарікання та невиправдані претенсії. Комісія закликає востаннє своїх боржників повернути одержані допомоги, бо від цих зворотів залежить дальша розбудова її праці.

На терені ЗДА існує від 1949 р. Комітет Допомоги Українському Студентству, в Ню Йорку, в Шикаґо та його клітини, що зібрані звороти стипендій переказує на добро КОДУСУ. Цей Комітет увійшов в порозуміння з централею „Самопомочі" в справі створення відділу при цій установі, щоб повести енерґійну акцію за звороти і має в її касі своє окреме конто, куди треба їх висилати (ч. 643).

Для інформації заінтересованих подається тут, що за півтора академічного року, від 1-го жовтня 1953 р. до кінця квітня 1955 вплинуло на добро КОДУСУ через касу Комітету в Ню Йорку: сальдо з попереднього рахунку, вже проголошуваного на цьому місці, в сумі $811,25, (в тому з Комітету в Шикаґо: $650) і прибуток $3141.05. З цього КОДУС в Сарселі у Франції отримав $3297, а на адміністрацію видано $415.35. Залишилось ще до висилки: $239.95.

На прибутки зложились такі суми: звороти стипендій $2,182, на пам'ятник Кузелі $641.30, з продажу пам'яткових значків і з інших пожертв: $317.75 (в тому з Комітету в Шикаґо $125, з Бофало $50).

Аналіза рахунків виказує помітний спад зворотів в останніх часах.

Із щирою подякою КОДУС наводить список зворотців та жертводавців. Отже, звернули все заборгування (до каси Комітету в Н. Й.):

ВПП.: Д-р Богдан Пашковський з Бофало, Володимир Р. Дячук з Бронксу, Марта Княжинська-Турчинова з Филаделфії, д-р Софія і Богдан Шебунчаки з Джерзі Ситі, інж. Богдан Котис з Ню Брансвіку, інж. Роман Вулик з Іст Орендж, д-р Володимир Кючерепа з Шикаґо, інж. Дмитро Демедюк з Ню Бронсвік, Олена Клим з Нюарку, д-р Юрій Городиловський з Шикаґо, д-р Юліян Сілецький з Лорейну, д-р Богдан і Атаназія Осадци з Діксону, інж. Олекса Леськів з Ню Йорку, інж. Ярослав Ткач з Ірвінґтону, д-р Віктор Сайкевич з Раґвей, Осип Федорика з Магва, д-р Василь Зарічний з Шикаґо, д-р Микола Кулицький з Шикаґо, інж. Кость Величковський з Дітройту, Дарія Шавала-Турянська з Нюарку (22 особи).

Частинно звернули: ПП. Д-р Юрій і Марія Дицьо, д-р Ольга і Микола Плаксій, д-р Ярослав і Ярослава Панчуки, Ксеня Антипова, Леся Храплива, Марія і Роман Лазарчуки, д-р Евген і Лідія Грабарчуки, д-р Роман Кисілевський, Анна Ростккович, д-р В. Ястрембський, Андрій Підвербецький, Павло Турчин, інж. Корнель Ігор Сеник, д-р Степанія і Володимир Гуки, д-р Мирослава і Олег Снилики, О. Криницький.

Жертвували: В. Гайдук $4, д-р Т. Ганушевський $5, Степан Нич $5, Марта Княжинська $4, Ю. Кравець $1, Б. Турко $2, Лев Гречаник $5, О. Федорика $1, В. Шиприкевич $2, Неля Стецьків $10, Софія Котис $5, д-р Степан Гик $25, „Учительська Громада" в Ню Йорку $20.

На „Живий пам'ятник З. Кузелі":

На листок 339 Роман Булик зібрав: по $2: Р. Булик, А. Пащук, А. Сумик, Р. Рогожа, А. Підвербецький, Остап Балабан; по $1: М. Тарапацький, М. Єримович, В. Онишкевич, Р. Білинський, Ястрожич Іван, Роман Баранський, Юрій Артимишин, Ю. Явів, Роман Герасимович, Семен Заброський.

На листок 256 Дмитро Нестеренко: Іван Білик $5; по $2: М. Кушкелко, Д. Нестеренко; Петрик Кирило $1.

На листок 474 зібрав Роман Яримович: Р. Яримович $2; по $1: Ольга Яримович, Осип Баран, Михайло Данилюк, Маслівець з продажі значків: $1. Дібними: $5.75.

На листок 376 зібрав Юрій Зеленський: по $1: Зіновій Туркало, Зеленський Юрій, Осія Іванюк; дрібними: $1.75.

На листок 571 зібрав Самусенко Юрій з Н. Й.: по $1: Самусенко Ю., Савчинський Остап, Стасюк, В. Филипович, Ев. Фітьо; дрібними: $2.

На листок 295 зібрав Анатоль Вовк з Істон, Па.: А. Вовк $3; Юхим Шейко $2; по $1: Іван Васильців, Марія Думанська, Анна Когут, Р. Цислинський; дрібними: $1.50.

На листок 394 зібрав Марко Лепкий: М. Лепкий $10; по $5: Кудрик Олег, Андрій Градовський; по $2: Козак Марія, о. І. Прокопович, Ольга Лободоцька.

На листок 366 зібрав Демедюк Дмитро: УКК, відділ Ню Бронсвік, $20; по $3: Павло Савка, Д. Демендюк, мр. Ст. Павлинський; по $2: Іван Микитка, Р. Ратич, С. Дембіцький; по $1: Слободян Михайло, Любомир Ратич, Грабович Павло, М. Білас, М. Попіль, Павло Попів, Ол. Мельник, Роман Беднарський, Ярослав Паславський, Куцло Михайло, Ф. Літовинська, Семен Сеник, Осип Кашицький, І. Кобасовський.

На листок 458 зібрав О. Леськів з Н. Й.: О. Леськів $10; по $5: А. Закревський, В. Роговський; по $2: В. Володюк, М. Букавин; по $1: Т. Шевчук, Т. Палій, Т. Соробей, В. Недільський, І. Назар; з продажі значків: $1.20.

На листок 425 зібрав Теодор Малюта: Микола Рибачук $5; Т. Малюта $2; по $1: Захар Квятковський, Михайло Анґельський.

На листок 540 зібрав Михайло Савчук: по $1: Савчук Орися, Савчук Михайло, Сполітакевич Галина.

На листок 727 зібрав д-р Василь Шкудор: В. Шкудор $2; по $1: В. Рижій, А. Мілянич, Василь Варнич, Я. Голуб.

На листок 327 Богдан Гнатюк з Нотр Дейм, Інд. $5.

На листок 343 Осип Федорика $1.

На листок 255 М. Пежанський за значки $3.

На листок 581 зібрав д-р Теодор Чуй: по $2: д-р М. Вурбело, д-р Чуй; Р. Чуй $1.75; по $1: д-р А. Клос, А. Рейнарович; дрібними: 25 цнт.

На листок 296 зібрали ОО. Василіяни в Гемпстеді: по $1: Микола Курчак, Володимир Щесняк, Ат. Сваричевський; Матій Ковальчук $1.50; дрібними: $1.70.

На листок 364 д-р М. Німців: по $1: Осип Любецький, Олекса Скробко; дрібними $1.

На листок 360 зібрав д-р Роман Кос в Пасейку: Українська м'ясарня $3; по $1: Марія Третяк, Р. Леґедза, Р. Микита, Т. Кулик, Рудницький Теофіль, д-р Евген Грабарчук, о. Клепарчук Степан, Мирослав Зайферт, інж. Ярослав Чипак, Казимир Хіцяк, Петро Приймак, Вол. Пеленський, М. Пеленський, Василь Марущак, Д. Порохняк, Ева Романюк, інж. Зенон Леґедза, Т. Вілан, Юліян Філь, Петро Смородський, Алексій Сорокович, Антін Ваньо, Іван Рудакевич, Богдан Гірняк, Роман Метельський, Іван Влиха, Мирослав Безушко. За значки: $3.

На листок 468 зібрала „Самопоміч" в Н. Й.: Роман Вілинський $3; Крупчак Михайло $2.50; О. Куницька $2; по $1: Василь Різник, Д. Кулинич; по $1.50: Федір Олійник, Михайло Пирський; дрібними: 50 цнт.

На листок 354 зібрав інж. Михайло Мінчак: А. Димінський $2; по $1: Ф. Бранчик, В. Микита, Я. Захарків, П. Ружва, В. Тютюнник, В. Гудак, Я. Тарнавський, Алекс. Коротко, А. Забродський, Т. Луцик, М. Моряк, Е. Лесик, О. Венчак, Н. Мишишин, Д. Яворський, В. Стельмах, А. Самійленко; дрібними: $1.

На листок 312 зібрав Тарас Косович: по $1: В. Сорочак, Т. Косович; дрібними: $3.

На листок 397 зібрав інж. Павло Віласюк з Вруклина: П. Віласюк $25; Олекса Теребус $10; по $5: М. Григорович, В. Дзівак, Ресторан Романа Гноя, Назаркевич; Володимир Вольчук $4; С. Задеренко $3; по $2: Юрій Кузьмич, Олекса Северин, Юрій Лукащук, Лідія Салій, Степаняк; по $1: Куделя Лев, В. Мантика, М. Гуцул, А. Гончаренко, В. Базилевський, О. Ілюк, Підстригач, Радолицький, Ігор Кмета, Д. Олійник, Вагатович, Дешко, В. Саленко, Іван Кошман, В. Тромса, А. Спільниченко, Н. Теребус, О. Циганюк, К. Громів, С. Заброцький, Каспрук, Н. Дмитренко, Соколовський, Нанасси, І. Роннак, Кухарчук, Лев Скіць, Хомич.

На листок 515 зібрав інж. Павло Дубрівський: по $1: Дубрівний П., В. Качор, Безіменний; дрібними: $1.50.

На листок 395: Т. Врикович $2.

На листок 268 зібрала „Самопоміч" через п. Григорія Кушніра в Когус: „Самопоміч" в Когус $10; Володимир Коник $5; по $2: Роман Ракочий, Петро Ракочий; по $1: В. Семенович, І. Колосовський, М. Піскор, М. Апостол, С. Гарабач, Г. Кушнір, Р. Галькевич, В. Франко, С. Гавришок, М. Пуняк, В. Левицький, В. Чорний, Т. Ракочий, В. Кушнір, М. Кухар.

На листок 317 зібрав інж. Віктор Яворський з Нюарку: по $2.50: Павло Любінський, В. Яворський.

На листок 471 зібрав Володимир Делькевич в Н. Й.: В. Делькевич $2; Н. Пінковський $1.

На листок 417 дав Евген Сумик в Нептун Сіті $3.

На листок 1070 зібрав Евген Котик: по $5: Евген Котик, Надія Котик; Володимир Кух $2; Любов Галібей $1.

На листок 529 зібрав д-р К. Рогозинський: по $5: д-р Макаревич, д-р Я. Макарушка, д-р Я. Восвідка, д-р О. Баран, д-р О. Сушків, М. Л. Заріцький, д-р В. Гординський, д-р Оришкевич; П. Шевченко $3; по $2: Р. Керніцький, М. Логаза, Стефанівська, д-р Ленець, д-р Барусевич, д-р Рісдорф, д-р Малецький; по $1: К. Рогозинський, д-р Вільвано, д-р Хиляк, Р. Сухий, Шандра, Я. Панчук, Я. Туркало, д-р Голубінка, д-р В. Макарушка, д-р І. Васильчук, д-р В. Панасюк, д-р Шкварок, д-р Любчак, д-р Ю. Кушнір, д-р Рейнарович, д-р Вих, д-р В. Боґданів, д-р Корнилів, д-р Подриґула, д-р Сидоряк, д-р Федорців; дрібними 50 цнт.; д-р Й. Вісага $2; Рогозинська О. $1.

На листок 422 зібрав д-р Володимир Трембіцький: по $1: М. Василик, І. Вівчар, Б. Цісик, В. Бакалець, В. Трембіцький.

На листок 720 зібрав Зенон Винницький в Клівленді: по $2: Василь Ільчишин, Я. Потічний, „Говерля".

На листок 562 зібрав Роман Онишкевич: по $1: Ігор Раковський, Зенон Онишкевич, Іван Мокрівський; Роман Онишкевич $2.

На листок 575 зібрав А. Сумик: Евген Сумик $3; по $2: С. Гординський, А. Сумик, М. Лепкалюк; по $1: Е. Ярош, С. Заброцький, Я. Букачевський, М. Макогін, Я. Возняк, В. Возняк, І. Криницький, І. Пурій, В. Кміцикевич, Я. Гузар, д-р М. Бих, Р. Скоробогатий, Р. Пурій.

На листок 369 зібрав о. Василь Танчак: по $2: Іван Попіль, інж. Павло Грабович, Р. Ратич, Василь Білинський; по $1: Стефан Бойко, Іван Микиткa, о. В. Танчак, Тарнавський, М. Попіль, Демедюк, Й. Самбірський, О. Цісик, В. Дибайло, К. Наконечний, Яр. Паславський; П. Литвин 25 цнт.; за значки $3.

На листок 539 жертвував д-р Н. Гірняк $1 і продав значки за $2.

На листок 543 Осип Боба дав $10 та за значки $1.

На листок 418 Михайло Плешкан дав $5 і за значки $5.

Крім того, Володимир Гайдук продав значків на $80 і $24.

Комітет Допомоги Українському Студентству.

Адреса конта:
Selfreliance (N.Y.) Federal Credit Union
68 E. 7th St., New York City, N.Y.
(KODUS 643)

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. — Місячні збори Т-ва Т. Шевченка Відд. 64 відбудуться в суботу, 20-го серпня, о год. 7:30 веч., при Мейн стріт у п. Вінярського. Просимо всіх прийти на збори. — І. Бурний, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во ім. С. Петлюри, Відд. 189, повідомляє членів, що місячні сходини та побір вкладок відбудеться в суботу, 20-го серпня, о год. 7-ій веч., в Укр. Горож. Клюбі при 847 N. Franklin St. — М. Дем'янівський, предс.; Г. Тещук, кас.; П. Котельницький, секр.

CHICAGO, ILL. — Monthly meeting of Birth of Holy Virgin Society Branch 259 will be held on Sunday, August 21, at the Church Hall, 4952 So. Paulina St., at 1:30 P.M. — P. Trusiak, Rec. Sec.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Т-во Запорозька Січ Відд. 342, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 21 серпня, о год. 2-ій попол., в церковній залі при Roosevelt Ave. Проситься всіх членів прибути на означений час. Довгуючих членів проситься вирівняти свою належитість бо інакше будуть суспендовані. Проситься членів щоби платили вкладки кожного місяця на зборах. Просимо записувати нових членів до УН Союзу. Хто приведе нового члена одержить нагороду. — Г. Волянський, предс.; Н. Кіра, кас.; І. Маркович, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Місячні збори Т-ва Запорозька Січ Відд. 206 відбудуться в суботу, 20-го серпня, в парафіяльній залі при 74 Геррис Еве., о год. 7 веч. Проситься всіх членів прибути на ці збори, будуть важні справи до обговорення і до полагодження. Вписуйте своїх дітей в ряди членів УНСоюзу. — М. Чагарин, предс.; І. Кокольський, секр.

РАРІТАН, Н. ДЖ. — Повідомляється членів Б-ва св. Арх. Михаїла, Відд. 332, що місячні збори відбудуться в суботу, 20 серпня, о год. 7:30 веч., в У. Н. Домі, 10 Колфакс вул. Проситься всіх членів прийти на збори. — М. Сірман.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Місячні збори членів Т-ва св. Юрія, Відд. 239 відбудуться в суботу, 20-го серпня, в домі Укр.-Амер. Горожан при 847 N. Franklin. Секретар буде урядувати від 4:30 попол. Пригадуємо про обовязок своєчасного вплачування членських внесків. — Д-р. В. Галан, гол.; М. Ковальчук, скр.

ТАРЗАН, ч. 3523. Втікачі.

Тарзан припинив свої розшуки, коли перестрашений тубілець вискочив з гущавини, а після того за ним вийшли й інші гоманґані, — всі в панічному страху.

Тубільці затремтіли, коли бронзовий півбожок джунґлів скочив із конарів униз.

— Не затримуйте нас, бване, — благав один із тубільців, — ми втікаємо від злої білої людини.